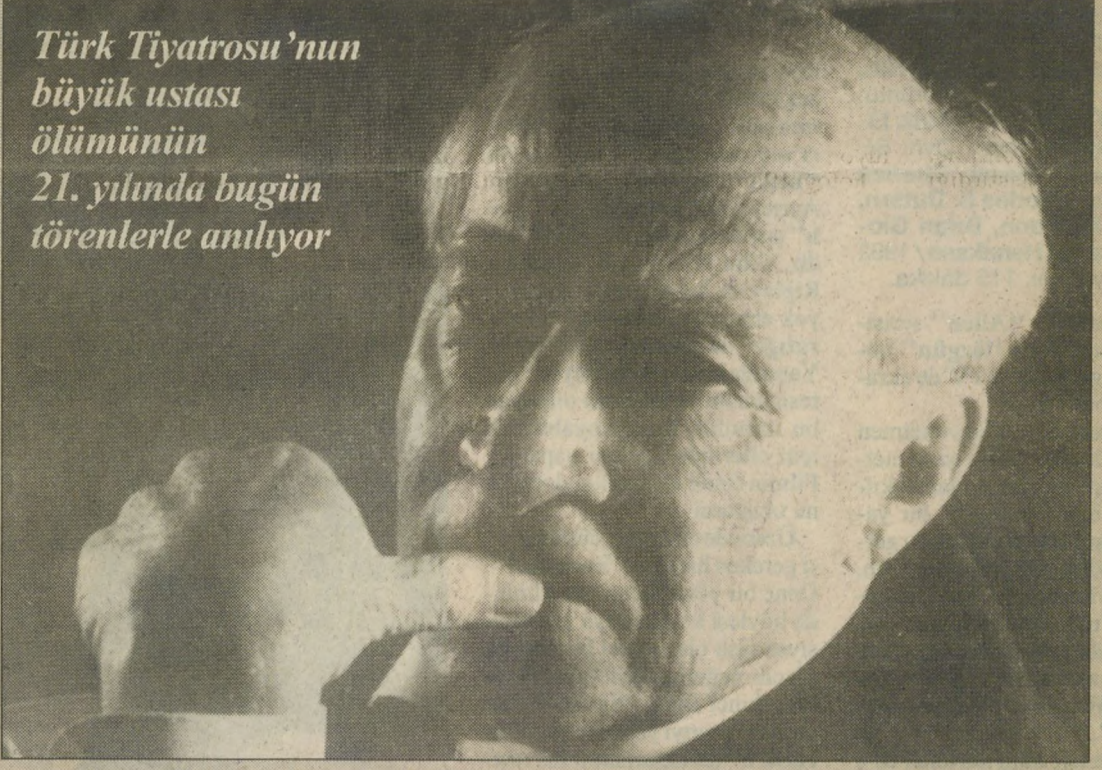

*Türk Tiyatrosu'nun
büyük ustası
ölümünün
21. yılında bugün
törenlerle anılıyor*

2000'den Muhsin Ertuğrul'a bakış

ÖZDEMİR NUTKU

Bir toplumun öncüsü, uyarıcısı ve kültür savaşçısı olan her sanatçı, önce kişiliğiyle varolur. Bu öyle bir kişiliktir ki, kendinden önce, yaptığı işi, ürettiği sanatı düşünen, küçük hesaplarla uğraşmayan, kendi çıkarlarını değil, toplumun gelişmesine katkıda bulunmayı düşünen, haksızlık karşısında eğilmeyen, bedeli ne olursa olsun düşündüğünü söyleyen ve söylediğini eyleme sokan niteliklerle donanmıştır. Sanatçı yaptığı işten ödün vermediği ölçüde büyür ve topluma yararlı olur.

Yirmi bir yıl önce yitirdiğimiz ustamız **Muhsin Ertuğrul** işte böyle bir kişiliği olan bir sanatçıydı. Gerçek bir tiyatro adamıydı. Ütopik değil idealistti, oportünist değil özveriliydi.

Kendi için değil tiyatro için kavracıydı. Öfkeli değil, ciddiydi. Tersine, çekingen ve alçakgönüllü kişiliği onu birçok kişinin yanlış anlamasına neden olmuştur. Onu içine kapamak, soğuk bulanlar olduğu kadar, saldırgan ve öfkeli sananlar da çıkmıştır. Oysa onun öfkesi yalnızca tiyatro sanatını bilmeyenlere, tiyatroya duysuz kalanlara ve ona karşı haksız yere hakarete bulunanlara karşı alevlenmiştir. O en sert yazılarını, tiyatroya karşı kişisel düşmanlıklara dayanan haksız ve seviyesiz eleştirilere karşı yazmıştır.

Uzun sanat yaşamı içinde O, ne her dönem başka türlü esen yellere boyun eğmiş, ne de onu ezme isteyenlere kendini ezdirmiştir. Sanat yaşamı süresince bilgisini, görgüsünü, inancını büyük engellere karşı yürütmüş ve bugünün tiyatrosunun oluşumuna yol açmıştır. Hiçbir zaman ve hiçbir yerde günlük politikanın baskısı önünde eğilmemiş, gerektiğinde bulunduğu makamı duraksamadan, şapkasını alıp terk etmiştir. Böylece yitirdiği sadece koltuklar olmuş, ama buna karşılık örnek sanatçı kişiliğini ölümüne dek dimdik ayakta tutmuştur. Yaptığı işe olan inancı ve çalışması, onunla birlikte başka bir yerde yeniden yeşermiştir. Onun için de, yetmiş yıllık sanat yaşamı içinde, kendini ve sanatını sürekli yenileyen, hep ön-

ceki kendine karşı çıkararak sonraki kendini bulan Muhsin Ertuğrul, günümüze dek örnek bir yol gösterici olarak aramızda yaşamaktadır. Onun bu eskimeyen ve duraksız gelişim gösteren sanatçı özelliği, sanatçı niteliğini kartvizit olarak para cüzdanında taşıyan kimselerden çok ayırdır.

Bugünkü tiyatromuzun varoluş nedeni, bu büyük tiyatro adamıdır. Çünkü bugünün oyuncularını bizler onun bu uzun, zor sanat yıllarının birer uzantısıyız. Ve çok iyi bilinmelidir ki, daha önce böyle bir ustanın yoksun olsaydık bizler de olamazdık, bizden sonrakiler de.

Türk tiyatro tarihinde, Muhsin Ertuğrul'un yazgısı da diğer sanatçılar gibi dramatiktir. 2000'li yılların başında ustayı anarken şunun bilincindeyiz: Her şeye karşın çabası ve emeği ülkenin tiyatrosu adına olmuştur.

Onun sanat anlayışının karşısına çıkacak bir antitezde bile yine onun kendi kişiliği ve yaptıkları vardır. Sanatçının kendi döneminin güç koşulları içinde büyüttüğü ve bizlere emanet ettiği tiyatro bugün artık çeşitli noktalarda yeterli değilse, çağdaş Türk tiyatrosunun gelişmesi açısından onu yadsımakla değil, onu yansımakla başarıya ulaşabiliriz. Gelecek kuşaklara devredeceğimiz çağdaş Türk tiyatrosunu yaşatmak istiyorsak onun ağırlığında ve değerinde tiyatro adamlarına gereksinimimiz olduğunu hatırdan çıkarmayalım.

Muhsin Ertuğrul doğru sözlülüğü, eğilmeyişi, rüzgâr horozu gibi dönmeyişi ile tiyatro tarihimiz içinde her zaman anılacak örnek bir kişiliktir. Ama bu toplum ona ne verdi diye araştıracağız olursak düş kırıklığına uğranız. Onu tanıyanlar ve sevenler dışında, toplum bu büyük sanatçıya çok az şey vermiştir. Yetkililer ona ne manevi huzur vermiş ne de maddi rahatlık sağlamıştır.

Türk tiyatro tarihi içinde tüm varettilerine karşın, Muhsin Ertuğrul'un yazgısı da tiyatrosunun diğer özverili sanatçıları gibi dramatiktir. 2000'li yılların başında bu büyük tiyatrocuyu anarken şunun bilincindeyiz: Her şeye karşın zamanaşımına yenik düşmeyen bu üstün insanın her çabası ve emeği bu ülkenin tiyatrosu adına olmuştur.

Muhsin Ertuğrul Bildirisi 2000

2.5.2000

